

CURS L'OFICI de LLEGIR

PERQUÈ I COM LLEGIR

Sessió 2, 29-III-2023, J. Jubert / Anny Escatllar

PERQUÈ LLEGIR

Ens agrada llegir, llegim, comprem llibres, ens els emportem de vacances, al llit, al WC, al tren, anem a la biblioteca, escollim un llibre i no un altre, l'obrim i ens immergim en la seva lectura (de nou, aquest i no un altre). Dediquem el nostre preuat temps, centenars, milers d'hores de la nostra vida, a lectures. Per què ho fem? Parem-nos a pensar una estona (feina de *flâneur*) i assajarem de fer un inventari -finit i obert- sobre les raons -alienes i pròpies- sobre perquè llegir, i sobretot, rellegir. Comencem per les raons d'alguns autors i autores.

PERQUÈ LLEGIR (autors varis)

Llegir és una forma d'estar-existir en el món i en el ser, tal com ja ho ens ho va dir Pennac¹:

Les nostres raons per llegir són tant estranyes com les nostres raons per viure.

Llegim perquè sabem que estem sols,

L'humà construeix cases perquè està viu, però escriu llibres perquè sap que és mortal. Viu en colla perquè és gregari, però llegeix perquè sap que està sol. Aquesta lectura representa per ell una companyia que no en substitueix cap altra, però que cap altra no sabria substituir. No li ofereix cap explicació definitiva sobre el seu destí, però teixeix una espessa xarxa de complicitats entre la vida i ell. Ínfimes i

¹Daniel Pennac, *Com una novel·la*, Barcelona, Empúries, 1997, p.166.

*secretes complicitats que parlen de la paradoxal felicitat de viure mentre que, alhora, il·luminen l'absurditat tràgica de la vida.*²

Perquè no és el mateix “sentir-se sol” i “estar sol”. Podem estar sols i no saber-ho. Per llegir (*llegir bé*) cal saber que estem sols, que naixem sols i morim sols... només aleshores la lectura esdevindrà companya.

Llegim per llegir:

Cendrars³ en aporta altres raons per llegir; el *lector pur* llegeix per llegir:

Chadenat ... era un lector pur, que llegia per llegir, sense estridències, un atleta de la lucidesa, tenia el vici de col·leccionista, una deformació professional, i no podia viure fora de la seva biblioteca”.

i per gaudir, continua dient Cendrars. El lector...

... llegeix, pren notes, per il·luminar el seu fanal, comparar, comprendre, instruir-se, riure, que no l'enganyin i, com que és un ésser equilibrat, GAUDIR, gaudir millor de la vida, dels sentits i de l'esperit, però també posseir una biblioteca i no poder viure molt temps separant-se d'ella.

la nostra biblioteca pot esdevenir, a voltes, la nostra pàtria.

Llegim per comprendre (el món i jo). Es una de les raons per llegir que Lewis comparteix al seu llibre *La experiència de leer*,

Llegim per comprendre el món i la consciència d'un mateix.⁴

²Pennac, *Com una novel·la*, op. cit., p. 165.

³Blaise Cendrars, “París, puerto de mar. La biblioteca más hermosa del mundo”, a *Trotamundear*, Madrid, Alianza, 2004, p. 412-413.

És a dir, per adonar-se i comprendre que *jo* soc autoconsciència d'un manyoc, per comprendre's a si mateix, raó per llegir de Cioran⁵:

Fora de l'experiència, és a dir del patiment, tot és de segona mà. Per això trobem tants pocs llibres autèntics. Només he llegit per cercar en les experiències dels altres com explicar les meves. S'ha de llegir no pas per comprendre el proïsme, sinó per comprendre's a si mateix.

Aquest és un principi egocèntric i utilitari, on la lectura selectiva és un beuratge per assedegats per entendre's a si mateix a través de les experiències dels altres, principi oposat al de Lewis, que considera que **llegir és una forma de sortir de la presó (del jo)** i d'accedir a altres experiències:

Llegim per accedir a experiències diferents a les nostres⁶.

La persona que es contenta en ser només ella mateixa ... està tancada en una presó.⁷

És a dir, llegim per escapar de la fatigosa monotonia d'un mateix (rotllossitat incommensurable), per escapar de la pesantor d'estar tancat dins d'un mateix, amb sempre la mateixa limitada consciència, i **per poder viure altres vides**, que és una variant de sortir de la presó del jo, com ens explica Bértolo a *La cena de los notables*⁸:

Llegim per viure altres vides, ... traslladar-se a altres temps i espais.

Ens podem convertir en allò que volem, la imaginació no té límits. Amb la lectura podem cometre un adulteri sense risc:

⁴C.S. Lewis, *La experiencia de leer*, Barcelona, Alba Ed., 2000, p. 139.

⁵Emil Cioran, *Cuadernos 1957-1972*, Barcelona, Tusquets, 2020, p. 874.

⁶C.S. Lewis, *op. cit.*, p.139.

⁷C.S. Lewis, *op. cit.*, p. 140.

⁸Constantino Bértolo, *La cena de los notables*, Càceres. Perifèrica, 2021, p. 78.

...el somni de l'adúlter, de l'espia i de ser Déu s'han complert. ... El paradís perdut s'ha recuperat a un preu mòdic. Només es necessita algun dinerot (o un bon servei de préstec de llibres) i una mica de solitud.

La lectura expandeix el nostre temps per viure, podem viure 80 anys, 200 anys o anar molt més enrere i viure 2.500 anys:

*El temps per llegir, com el temps per estimar, **dilata el temps per viure.***⁹

Tanmateix, **llegir ens permet establir diàlegs (metadiàlegs) amb...**

***mil personatges imaginaris**, ... per visitar els llocs on viuen els invisibles, ... per transportar la meua existència tot seguint Homer, Milton, Virgili, Osseian, etcètera, ... per apropiat-me del passat i fer-ne el nostre contemporani.*¹⁰

on en les nostres ments els autors es barregen amb els seus personatges, construint un meta-món on a voltes els lectors mantenen converses amb Medea, Orlando, Capliso, Virginia, el capità Ahab, Enkido, Parménides, Adrià, La Maga, Heràclit, Miller, HackelberryFinn i Mark Twain i tants més, i com descriu Cotroneo, la literatura és converteix en...

*un món paral·lel, on els llibres parlen entre ells,*¹¹

i segueix:

Com més embolic facis..., com més es barregin els autors, com més es confonguin els segles en la teua ment, i els títols, i les literatures, més hauràs comprés. I si

⁹Pennac, *Com una novel·la*, op. cit., p. 119.

¹⁰Xavier de MAISTRE, *Viatge al voltant de la meua cambra*, València, PUV, 2006.

¹¹Robert COTRONEO, *Si un matí d'estiu un nen. Carta al meu fill sobre l'amoral dels llibres*, Barcelona, Ed. 62, 1996, p. 17.

*resulta que l'última cançó de moda, la més estúpida, et recorda un fragment d'Heràclit, voldrà dir que la teva cultura no ha de tenir por de res.*¹²

Això voldrà dir que has comprés Heràclit, que Heràclit t'ha ajudat a comprendre el món (en el que per una vegada hi existeixes)...

*Per comprendre més coses del món, ... per posar en comunicació llibres diferents, ... que els llibres parlin entre si, ... per construir relacions que potser no havien existit mai, ... i que només es donaran el la teva ment en posar en comunicació llibre diferents,...és el que fan els grans crítics.*¹³

La literatura és l'única manera de comprendre el món, l'única que permet posar-se les ulleres de l'ambigüitat, avui en dia caigudes en desús."¹⁴

Anirem trobant més raons per llegir Heràclit, variant motivacional de *posar en relació diferents* autors. Ja que llegir ens permet **dialogar amb els autors i autores**, "aquest diàleg silenciós entre tu i jo, lliure i secret, és una invenció extraordinària", ens diu Vallejo¹⁵ en el seu preciós llibre on ens parla de la història dels llibres i dels viatges en el temps i l'espai que aquests ens permeten realitzar.

I no només tenir aquest diàleg silenciós "entre tu i jo, sinó fins i tot "intentar esdevenir l'autor", el seu còmplice o company de feina, ja que això, ens diu Woolf¹⁶ a *El lector comú*, "ens portarà a veure l'humà, a comprendre l'humà que crea". Al fer aquest exercici Woolf ens convida a que prenem consciència d'allò que la lectura desperta en nosaltres, que connecta amb altres fets i històries i amb el propi pensament.

¹²Cotroneo, *Ibid, op. cit.*, p. 14.

¹³Cotroneo, *Ibid, op. cit.*, p. 18.

¹⁴Cotroneo, *Ibid, op. cit.*, p. 16.

¹⁵Irene Vallejo, *L'infinit dins d'un jonc*, Barcelona, Columna, 2021, p.58.

¹⁶ Virginia Woolf, *The second common Reader*, Mariner Books, 2003 (1932).

D'aquesta manera no només el lector fa feina, sinó que **“la lectura treballa al lector”**¹⁷, “el lector (és) treballat per la seva lectura, ... pel seu encontre amb un text”¹⁸, és pertorbat, arribant potser canviar-nos la vida com escriu Vallejo...

*Quan un relat m'envaeix, quan la seva pluja de paraules cala a dintre meu, quan entenc gairebé de manera dolorosa el que explica, quan tinc la seguretat -íntima, solitària- que el seu autor m'ha canviat la vida, torno a creure que jo, especialment jo, soc la lectora a qui aquell llibre estava buscant.”*¹⁹

Llegir ens permet aguantar ... en circumstàncies extremes.

Llegim per ajudar-nos a aguantar, resistir, sobreviure (en el camp de concentració, en el llit d'hospital,...) i trobar paraules per continuar... perquè “... no hi ha res pitjor que estar privat de les paraules per donar sentit al que vivim”²⁰

Els llibres esdevenen un flotador, un salvavides o “eficaces farmacioles contra la desesperança... als territoris de l'horror...ja que fins i tot en els abismes de la vida, som criatures assedegades d'històries”... com explica Vallejo²¹, quan narra la història d'Elena Korybut, que va complir condemna durant més de deu anys en el gulag soviètic i ens explica el tresor d'haver pogut disposar un llibre de Puixkin adornat amb antics gravats:

Al camp, aquest volum de procedència desconeguda va passar per centenars, o potser milers de mans. Ningú no es pot imaginar el que significava un llibre per als presos: era la salvació! Era la bellesa, la llibertat i la civilització enmig de la barbàrie.

En aquest sentit, Walter Benjamin ens diu que els llibres permeten “escalfar una vida enfredorida”, ens ajuden a dis-treure'ns de situacions extremes. No només en els abismes de la vida, llegir ens pot donar un sentit a l'existir (el perquè del perquè).

¹⁷Michèle Petit, *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*, Mèxic, FCE, 1999, p. 38.

¹⁸ Petit, *Ibid*, *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*, op. cit., p. 27-36.

¹⁹Vallejo, *L'infinit dins d'un jonc*, op. cit., p. 106.

²⁰Petit, *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*, op. cit., p. 41.

²¹ Vallejo, *L'infinit dins d'un jonc*, op. cit., p. 237.

Llegim per aprendre i saber, per anar adquirint els maons per construir la pròpia plataforma:

*Per entendre els significat de les grans paraules necessitem històries.*²²

... aquestes històries o narracions ens permeten donar forma als maons que són les grans paraules, els mots clau, les definicions mínimes.

Llegim, “per introduir en la memòria interior, parts de l’arxiu exterior”.²³

Llegir i recol·lectar van junts. El lector d’ofici, ... el pandit, es converteix en l’agent d’una innovadora forma de concentració; no només recol·lecta, sinó que ell mateix es transforma en una col·lecció, en una persona emplenada de saber, que va d’una part a altre entre magatzems interiors. S’acredita com homo humanus en quant porta a cap una existència com un ser que es manté dins de l’espai intermedi entre memòria interior i arxiu exterior.

En aquest viatge, alguns lectors esdevenen biblioteques vives. I alhora, les biblioteques esdevenen un viatge, com ens recorda Vallejo: “Tota biblioteca és un viatge. ...La lectura, com una brúixola, li obria els camins d’allò desconegut”,²⁴on podem accedir a “tota la memòria del saber anterior, als xiuxiuejos del passat amb els quals podien aprendre l’ofici de pensar”²⁵ ... “Als llibres els devem la supervivència de les millors idees fabricades per l’espècie humana”.²⁶

I no oblidem que la nostra localitat i temporalitat és privilegiada, però que no sempre ha estat ni és així; fins fa pocs segles la lectura era una activitat privilegiada i minoritària, que va permetre a algunes dones sortir de les asfixiants

²² Rob Reimen, *Per combatre aquesta època*, Barcelona, Arcadia, 2017, p. 20.

²³ Peter Sloterdijk, *Muerte aparente en el pensar*, Madrid, Siruela, 2013, p.81.

²⁴ Vallejo, *L’infinit dins d’un jonc*, op. cit., p. 36.

²⁵ Vallejo, *L’infinit dins d’un jonc*, op. cit., p. 50.

²⁶ Vallejo, *L’infinit dins d’un jonc*, op. cit., p. 391.

cotilles i rols que la societat els tenia previstos. En una època on les dones no eren educades, per Woolf²⁷-que ja de petita disposava de la biblioteca familiar- els llibres eren la millor forma d'obrir i expandir la ment, i les llibreries es van convertir en el seu santuari, un espai íntim i sagrat mereixedor d'una cambra pròpia... el llegir era un acte de màxima llibertat on calia barrar el pas a qualsevol autoritarisme o convencionalisme.

En aquest espai mental entre lector i escriptor podem trobar una llibertat que ningú ens pot prendre.

PERQUÈ LLEGIR (*flâneur's*)

Llegim per construir una PLATAFORMA, des de la qual observar -mirar i veure- la realitat i intentar comprendre millor la societat on vivim.

Llegim per CONSTRUIR amb fragments de lectures EL SENTIT PER CONTINUAR VIVINT.

Llegim per SINTETITZAR una imatge o idea de tot plegat.

No només llegim per aprendre a observar, sinó també *“llegim per ser autors del propi Pensar i Veure”*, i per això necessitem *“despertadors de lectors”*.

Llegir ens ensenya a observar, a iniciar-nos en el LLEGIR-VEIENT.

Els autors, despertadors de lectors, ens diuen:

*“Observa, observa” ... (“la casa de Zélande, rosa i brillant com una conxa”).
“¡Observa! ¡Aprèn a veure!”. I en aquest mateix instant desapareix l'autor de la ment del lector; l'espelma s'apaga. Que en el mateix instant (o quan sigui, en*

²⁷ Virginia Woolf, *Hores en una biblioteca*.

relació a aquest text “espelma”) esclati o no la “llum interior” del lector, depèn de la seva disponibilitat. “Tal és el valor de la lectura i aquesta és també la seva insuficiència” (p.39).

... Doncs, ho saps, hi ha el mirar i el veure, i no són el mateix; hi el sentir i l'escoltar, i no són el mateix; hi ha el llegir i l'entendre, i no són el mateix. En el veure, l'escoltar i l'entendre cal haver-hi participat abans, abans de veure, escoltar i entendre. Veure, escoltar i entendre no són un donat ni un posat, són un adquirit, un agafat, un treballat, un conquerit, un guany/guanyat. Tot et surt a l'encontre, evidentment si estàs en el camí i hi poses el mirar i cerques el veure de tot el que mires.

En l'època de la fi de les ideologies (de la manca de sentit del donat/posat/adquirit), llegim per SORTIR AL CARRER i anar al mercat,

...anat equipats més enllà de la pobre lectura de batxiller, disposant (per desplaçar-se) d'un patinet amb plataforma autoconstruïda amb peces de desmantellament, i poder ESCOLTAR LES TELENOTÍCIES O LLEGIR EL DIARI i entendre (que no explicar) per què una mare/pare ha matat els seus fills i perquè algú ha metrat una escola o una oficina o Per això cal haver llegit *Medea*²⁸ d'Eurípides, o *Amok*²⁹ de Stefan Zweig.

Llegim per gaudir, pel PLAER de la lectura “en leyendo”, com predicava Macedonio Fernández.

Llegim per estar al passat. Per apropiar-nos del passat i fer-ne el nostre contemporani, sense límits espacials ni temporals. Per saber d'un venim... i potser on anem (d'enlloc). Per mirar el món amb ulleres noves i veure aspectes que abans havien passat desapercebuts.

Llegim per viure esdeveniments singulars.

²⁸Eurípides, *Medea*, traducció de Jaume Almirall i Sardà. Barcelona, Fundació Bernat Metge, 2016.

²⁹Stefan Zweig, *Amok*, Barcelona, Acantilado, 2010.

Llegim per mantenir metadiàlegs amb personatges altrament inaccessibles i desapareguts.³⁰

Llegim per dilatar el temps d'existir (per viure 2.500 anys).

"Totes les vides duren el mateix" (Paracels, 1493-1541) (citada a Viktor von Weizsäcker, a *El hombre enfermo*³¹), però **les llegides duren més**.

Només la lectura dilata, aturant-lo, el temps d'existir.

Llegim per GASTAR EL TEMPS d'existència.

Perquè el temps que se'ns ha concedit (biologia i camions) és POC. En el ben entès que *només es té el que es gasta*.

*"Per una vegada en el món, i precisament com quincaller a Detmold."*³²

... ¿en tens prou en ser quincaller (o metge, psicòleg, advocat, policia, jubilat, paleta, funcionari, bibliotecària,...) a Detmold (a Girona, Celrà, Olot, París, Lisboa,...?)

... ¿vols ampliar l'horitzó (el límit)?

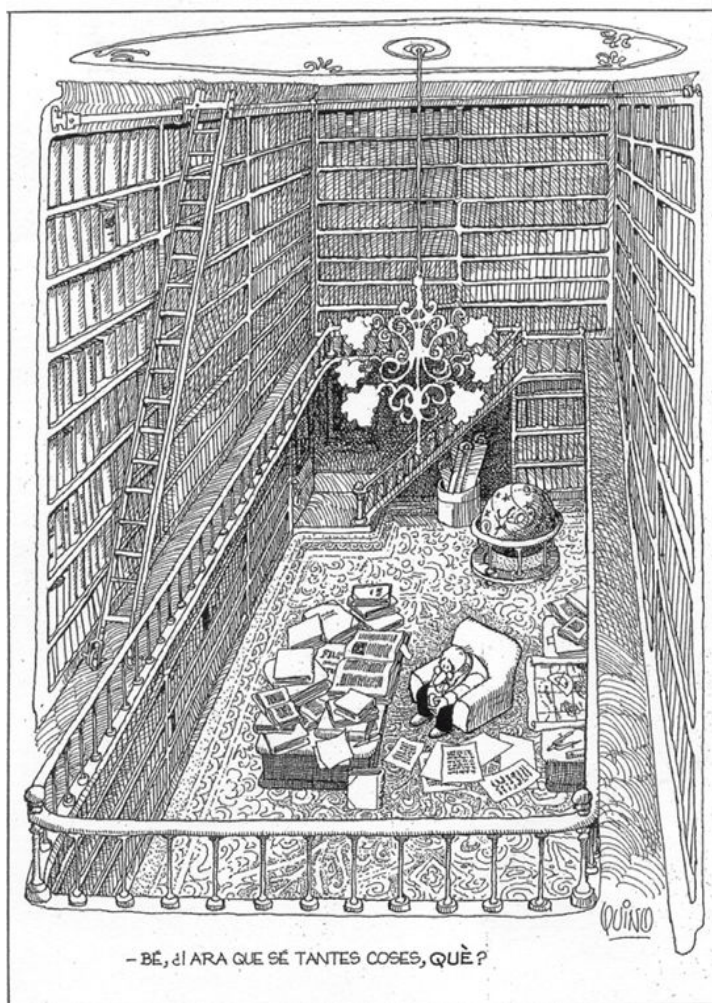
Doncs, llegeix fins l'impossible moment d'haver llegit tots els llibres, o que s'esvaeixi l'esma per llegir.

"La carn és trista i ai, he llegit tots els llibres" (Mallarmé)

³⁰Gregory Bateson i Mary Catherine Bateson, *El temor de los ángeles*, Barcelona, Gedisa, 1989.

³¹Viktor von Weizsäcker, *El hombre enfermo*, Barcelona, L. Miracle, 1956, p. 313.

³²Christian Dietrich GRABBE (1801-1836).

Llegim per conjurar el TEDI i el TERROR (a la mort)

En darrera instància llegim per conjurar la mort (el proper i inevitable retorn al NO-RES) i l'absoluta manca de sentit de tot.

Llegim (al igual que ens droguem, divertim, distraiem, viatgem, treballem, mediquem, ... per okupar-nos en l'interval (mentre, *in-between*).

Podríem haver escollit NO LLEGIR i fer una altra okupació (conrear un hort, tenir i mantenir fills, consumir exploracions mèdiques iatrògenes, col·leccionar segells –tot i que ja no es porta-, fer la guerra, potejar als veïns -o a qualsevol-, queixar-nos, mirar series absurdes,...i així *ad infinitum*. Però no només; a més, també llegim (quan no tenim a la mà ningú o quan ja estem farts/tips de sentir-nos/aguantar-nos a nosaltres mateixos). Llegim per dis-treure'ns.

Llegim perquè cada generació no hagi de descobrir de nou “la sopa d'all” o la manca de sentit de l'existir.

Llegim per TESTAMENTAR

Per poder llegir ... a estranys, ... per poder fer aquest curs i altres activitats inútils. Tenint molt clar que els fills no ens hereten –tal com nosaltres no som hereus dels nostres pares (llevat d' excepcions, sempre rares per definició)-.

*“Malgrat tot no hi ha cosa tant infreqüent, per més que poden presentar-se provocacions o pressions molt nombroses, com que els humans privin del seu patrimoni als que són de la seva sang. Poden estimar a altres individus més que als seus propis familiars, inclús poden abrigar un cert disgust, quan no un odi franc pels seus parents, però davant la visió de la mort, el poderós prejudici de la consanguinitat reviu amb força, empenyent al testador a deixar els seu patrimoni d'acord amb la línia que marca el costum, un costum tant immemorial que adopta l'aparença de naturalesa”.*³³

Descripció no mínima d'estrany testamentat, a Persona/Planeta de Rossak³⁴:

TU I JO...

Ens coneixem com a estranys, cada un de nosaltres portant un misteri.

No puc dir qui ets i potser mai et coneixeré del tot.

Però tota la meua confiança descansa en que ets una persona per dret propi, en possessió d'una bellesa i d'un valer que són els tresors més preuats de la terra.

Així doncs, et faig aquesta promesa:

no t'imposaré identitats.

et convidaré a convertir-te en tu mateix, sense vergonya ni temor.

mantindré obert un espai per a tu en el món

i defensaré el teu dret a omplir-lo amb una autèntica vocació.

perquè, mentre duri la teua indagació, tens la meua lleialtat.

³³Nathaniel HAWTHORNE, *The House of the seven Gables*, 1857 (*La casa de los siete tejados*, Madrid, Cátedra, 2008).

³⁴Theodore ROSSAK, *Persona/Planeta*, Barcelona, Kairós, 1985, p. 9.

Llegim per PREPARAR-SE i APRENDRE a ENVELLIR.

Llegir "Cohélet" (*Eclesiastès*)³⁵

... aquells anys
en què ja no dóna gust de viure;
abans no s'apaguin el sol i la llum,
la lluna i els estels,
i, després de la pluja,
encara torni la nuvolada.

Aquells dies, tremolen els homes
que abans guardaven la casa,
els més vigorosos s'encorben;
les dones que abans molien
són poques i deixen de moldre,

...

Llavors, una pujada espanta
i es té por de fer camí.

...

...l'home se'n va
al seu estatge etern,
i les ploraneres ja rondan pel carrer...

(Coh 12,1-7)

Llegim per preparar-nos a envellir.

Llegir a Jean AMÉRY, *Revuelta y resignación. Acerca del envejecer*³⁶

i a Rita LEVI MONTALCINI, *L'as a la màniga*.³⁷

³⁵ *La Bíblia*, Barcelona, Societats Bíbliques Unides, 1993, p. 1198-1212.

³⁶ Jean AMÉRY, *Revuelta y resignación. Acerca del envejecer*, València, Pre-Textos, 2011.

Per PREVEURE l'evitable.

QUÈ llegir:

- Sherwin B. NULAND, *Cómomorimos*, Madrid, Alianza, 1998.
- Antonio SITGES-SERRA, *Si puede, no vaya al médico*, Barcelona, Penguin, 2020.
- Federico di TROCCHIO, "Delitos de bata blanca", a *Las mentiras de la ciencia*, Madrid, Alianza, 1997 (p. 191-236).
- David FEISTEIN i Peg ELLIOT MAYO, *Sobre el vivir y el morir* (Mortal Acts), Madrid, EDAF, 1993.
- Fritz ZORN, *Bajo el signo de Marte*, Barcelona, Anagrama, 1992.

Per PREPARAR-SE/APRENDRE a MORIR

Llegir Jean Améry, *Levantat la mano sobre unomismo. Discurso sobre la muerte voluntaria*, València, Pre-Textos, 2005.

La definitiva –primera i darrera- raó/causa del perquè llegim: llegim per IMPERATIU INSTINTIU.

PAUTES INNATES de conducta:

- menjar/beure
- lluitar/fugir/immobilitzar-se
- reproduir-se
- EXPLORAR EL TERRITORI

Llegir, en el nivell humà –aquí i ara, és a dir: els darrers 2.500 anys), és explorar el territori.

Llegim per cercar PLAER = treure'ns el malestar (mal-estar).

Las áreas del placer, Campbell³⁸ (o les raons perquè llegir):

³⁷Rita LEVI MONTALCINI, *L'as a la màniga*, Barcelona, Empúries, 1999.

³⁸H.J. CAMPBELL, *Las áreas del placer*, Madrid, Guadarrama, 1976, p.82-85.

La cerca de plaer és l'arrel del comportament.

Fer que un infant avanci en la direcció del ximpanzé ... o dirigir-lo pel camí dels éssers humans, ensenyant-li i demostrant-li que pot obtenir plaer per mitjà dels mecanismes del cervell humà (aplicats a concretes lectures), és quelcom que està en mans dels pares.

En l'animal humà, exclusivament, existeix una segona manera d'activar les àrees del plaer (altres que menjar/beure, lluitar i copular), a saber, per mitjà dels impulsos nerviosos que s'originen en les regions pensants (i lectores) del cervell.

Malauradament ... els infants tendeixen a adoptar les mateixes pautes que els seus pares [...] (i) a la majoria dels pares no se'ls hi acudeix presentar problemes intel·lectuals als seus fills. Al contrari...

(Per sort) "les experiències poden tenir eficàcia a qualsevol edat"

Llegim pel plaer de saber (que no és altre que el plaer de llegir).

A tall de conclusió

Cendrars:

És la bogeria. La lectura no té fi. Alguns llegeixen metòdicament. Altres s'obliden de viure per prendre sàvies notes i després no saben que fer amb elles, les acumulen i les obliden. Altres viuen en la ficció. Tots vivim en l'imaginari, quina rara comitiva la que desfila a batzegades, va i ve, composta d'esperits molt diversos i que avancen amb passos d'ànec xinés i xapotegen amb el pic a la cerca de ves a saber quina pobre pitança mental, entre cridòries i riallotes, però orgullosos de la seva imperfecció particular i de la seva dignitat, captius alliberats, presoner d'una noble causa, cadascun amb la seva idea, amb seva imatge de la Vida.

Un llibre, un mirall deformador, una projecció ideal. L'única realitat, o com si ho fos".³⁹

³⁹Blaise Cendrars, "París, puerto de mar. La biblioteca más hermosa del mundo", a *Trotamundear*, op. cit., p. 413.

COM LLEGIR

L'únic consell que una persona pot donar a una altra sobre llegir és que no es deixi aconsellar.

Virginia Woolf⁴⁰

Metodologia del *com llegir* proposada per alguns lletraferits, autors i autores de **llibres sobre llibres**.

COM LLEGIR: VIRGINIA WOOLF (1882-1941)

A Virginia Woolf li encantava, declara, “devorar piles de llibres”. A *Com s’haurien de llegir els llibres*, conferència que va lliurar a una escola i que trobem al seu llibre *El Lector Comú*, ens instrueix sobre el *com llegir*:

En llegir “segueix els teus propis instints, utilitza el teu propi motiu, arriba a les teves pròpies conclusions”.

Aquesta independència lectora és, recalca, “la qualitat més important que pot tenir un lector.”

Però ... “si així ho pactem entre nosaltres ...em sento amb la llibertat de presentar algunes idees i suggeriments” ... és a dir,

deixeu-vos aconsellar!

Woolf distingeix en el *procés de lectura* tres fases ben diferenciades: imaginació, *insight* i judici.

⁴⁰Virginia Woolf, “How should one read a book?” a *The second common reader*. Mariner Books, 2003 (1932).

- **1er procés de lectura: IMAGINACIÓ: OBERTURA I NETEJA.** On cal *“obrir la ment tan amplament com es pugui”*, i *“intentar esdevenir l'autor”*, el seu còmplice o company de feina. Això ens portarà a veure l'humà, a comprendre l'humà que crea. Al fer aquest exercici ens convida Woolf a que prenem consciència d'allò que la lectura desperta en nosaltres, que ens connecta amb altres fets i històries i amb el propi pensament. Aquest estat *d'obrir la ment* comporta eliminar prejudicis i preconceptes, suspendre en propi pensament per poder *Veure la forma* del que es manifesta, més enllà de paraules i etiquetes. Instal·lats en aquest espai de *“ment oberta”*, cal ser capaç de tenir una gran sensibilitat en percebre (*“rebre les impressions”*) i gran audàcia de la imaginació.
- **2on procés de lectura:.** Després de la neteja, **deixar “reposar la pols de la lectura”**, perquè el llibre retorni a la ment d'una forma diferent, transformat, sencer, de forma que algunes peces es col·loquin a lloc. Són els moments d'**INSIGHT**, on podem adquirir coneixement (més profund o diferent), agafar perspectiva i comprendre.
- **3er procés de lectura: JUDICI.** Tot i que *“hem de romandre lectors”* (i no esdevenir crítics), Woolf remarca la responsabilitat i importància de, en un darrer moviment, deixem de ser l'autor o el seu còmplice (lector immers) i esdevenim jutges severes, comparant el llibre llegit amb *la Forma de grans llibres* (alguns llibres del cànon, els clàssics, alguns grans llibres). Es tracta d'un procés selectiu final, on destriem el gra de la palla.

COM LLEGIR: Harold BLOOM (1930-2019)

Per llegir *“no hi ha cap mètode, llevat del vostre”* i que, per tant, *“no hi ha una sola manera de llegir”*. Per **“llegir bé”**: són necessaris **solitud** i **disponibilitat**.

“Llegir bé és un dels grans plaers que la solitud fa possible. Llegir és una praxi solitària”, la qual cal practicar “sense expectatives ideològiques”. Només aleshores -citant la preciosa expressió del poeta Wallace Stevens (1879-1955)- “el lector es converteix en el llibre”.

5 PRINCIPIS de Harold BLOOM per “llegir bé” (per “restaurar la manera de com llegir actualment” (“en aquesta època [1994] de cine i televisió”):

- **PRIMER PRINCIPI: “esborreu l’argot de la ment”**

Defineix, Bloom, “argot” com “*tòpics devots, vocabulari d’una secta*”. En concret, i per l’ocasió, l’argot que s’ha d’esborrar és el utilitzen els que anomena **la Secta o caterva dels Ressentits Institucionals**, és a dir: la **xusma d’acadèmics**, universitaris, professors de *hip-hop*, **trama acadèmica-periodística**, portadors de “mala fe”, clons de la teoria galogermànica –al front de la qual hi situa el nefast Michel Foucault-, escola del ressentiment, **ressentits** idealistes platonistes i de la medicina social-aristotèlica, demòcrates, marxistes, religiosos, feministes i altres ideòlegs del sexe i de les diferents tendències sexuals, afrocentristes, multiculturalistes sense límit, polítics aficionats, sociòlegs desinformatos, filòsofs mediocres, historiadors **plens de prejudicis**, mentiders, proclamadors de que “els valors estètics emanen de la lluita de classes” i pels quals l’originalitat és el gran escàndol insuportable. Un reguitzell d’epítets i consideracions denigradores escampades dins d’un llibrot de 588 denses pàgines (*El cànon*), on es dedica a carregar contra “*l’idealisme ara de moda en les nostres universitats i facultats, on tots els criteris estètics i quasi tots els criteris intel·lectuals han esta abandonats en nom de l’harmonia social i el remei a la injustícia històrica*”, essent ell mateix, Bloom, un membre brillant d’aquesta corporació: professor d’humanitats a la Universitat de Yale (càtedra Sterling) i de literatura anglesa a la de Nova York (càtedra Berg).

Sinonímia: Principi de **no reducció** (al ja sabut), de llegir en *epojé*, en suspensió de pensament.

És a dir, proposa Bloom, llegiu -els vint i set escriptors que integren el seu *cànon* occidental- deixant obert el significat, no el redueixis immediatament als que vas llegir en el sistema acadèmic convencional (que t’han ensenyat i has dòcilment après i sotmès). “**La ment** (del lector, mentre llegeix) **s’hauria de quedar a casa** (confinada), *callada, fins que la seva ignorància originària estigui purificada*”.

Conclusió: *“Llegir al servei de qualsevol ideologia és el mateix que no llegir res”.*

- **SEGON PRINCIPI:** *“No intenteu millorar el vostre veí ni al vostre veïnat amb el que llegiu o la manera com llegiu”.*

És a dir: *“No hi ha cap ètica de la lectura”* (p. 20). Llegir sense objectiu, sense finalitat. Llegir és una praxi solitària i insolidària: mentre llegeixes, llegeixes exclusivament per a tu. **Llegeixes per tu, sense cap objectiu o finalitat** transitiva, transaccional o transcendent. Després (de llegir) fes el que vulguis amb el resultat, pòsit, de la lectura. Però mentre llegeixes ocupa't només de tu. Llegeixes sol, al costat de la teva *“llum interna”*, no per encendre cap *“espelma”* (almenys de moment).

Llegir és una *“empresa individual”* que requereix de *“confiança amb un mateix”* i *“competència”*.

Llegir només té un objectiu: *“contribuir al creixement del nostre jo interior. Aprendre a parlar amb nosaltres mateixos i a suportar-nos”* (p. 40) (res a veure amb els diàlegs interior amb els okupes mentals).

“Llegir no ens farà millors o pitjors persones o ciutadans, més útils o perjudicials. Llegir només ens permetrà utilitzar més adequadament la nostra soledat i la confrontació amb la nostra mortalitat”.

[Un “principi” que el *flâneur* -aquí present- no practica; doncs ja no llegeix per llegir (tot i que i que llegeix, en segon pla, pel plaer de llegir).

“Llegiu al costat d'una llum interna”, i prou.

- **TERCER PRINCIPI:** Un llibre és una espelma (llum exterior) (Emerson)

Un escriptor (autor) és un lector que en el seu *“lento leer leyendo”* (M.F.) se li encén una *llum interna* i que en el moment o temps oportú esdevé una *llum externa* (espelma), il·luminadora (d'altres).

L'escriptor original -a qui t'has dedicat a llegir i t'ha il·luminat (per tal de fer més brillant el que anaves llegint al costat de la teva tènue *llum*

interna)- és una **espelma**. Si tu, després d'haver llegit i digerit, escrius o expliques (i trobes lectors o auditors) ets també una espelma.

Les espelmes són “escriptors forts”, que tenen “*confiança amb un mateix*” (Emerson). “*La confiança en un mateix no és un dot, sinó que és el segon naixement de la ment, que només pot **emergir** després d’uns quants anys de llegir a fons*”.

[El concepte de “*segon naixement de la ment*” és extraordinàriament potent: indica que quan veus –il·luminat per una llum exterior (ningú neix après o ensenyat)-, **tornes a veure per “per primera vegada”** (Eric Berne). És aleshores quan “*veus el que s’ha de veure*” (Peguy), que és l’únic que es pot *realment* veure (Uyà), i no el que t’han dit que has (imperatiu) de veure (adoctrinament, adopció de l’argot, *llegir amb les ulleres del Guió*)].

- **QUART PRINCIPI: “Per llegir s’ha de ser inventor” (llegir com inventor).**

Sinonímia: [Es tracta de practicar la “*lectura bruta*” o creativa, original, que només es pot fer amb “*confiança amb un mateix*”].

Recorda Bloom, axiomàticament, que “*qualsevol obra literària llegeix de manera errònia i creativa i per tant malintencionada un text o textos dels seus precursors*”. Essent en això, precisament, que els grans escriptors mostren la seva peculiar intel·ligència, “*la intel·ligència de **transformar als seus antecessors***”.

Que aquest “**llegir com inventor**” d’un text aliè et provoqui el que Bloom anomena “**angoixa de les influències**” és normal i necessari. La diferència entre un “**talent feble**” i el “**geni creatiu**” rau en sobreposar-se i no negar aquesta consciència de deute. **Transformar** l’angoixa derivada de la mala consciència de **plagi en seguretat**, transformar-la (dins d’un mateix) en originalitat creativa (Cànon, p. 17-19).

En conseqüència, segons Bloom, hi han classes de lectors:

- **Lectors nets:** lectors erudits, també nomenats passius (paradoxalment gent sempre alerta); lectors literals i rigorosos, citadors estrictes.
- **Lectors febles i plagiaris:** insegurs d’ells mateixos, copions i amb mala fe, evitant tota referència d’autoria aliena o pròpia.

- *Lectors bruts*, segurs d'ells mateixos (confiança), depredadors empedreïts, disposats a canviar, transliterar, digerir i transformar el llegit, atribuint-se'n legítimament l'autoria.

En conseqüència, segons Bloom, hi ha **classes de lectura**:

- **LECTURA ERRÒNIA**: Una lectura pot ser **errònia** en quan a la interpretació que el lector (feble) en fa de l'autor, assignant a l'autor original el significat erroni que el lector en fa del text.
- **LECTURA CREATIVA**: Consistent no en cap error o tergiversació, sinó una "vigorosa creativitat" lectora (p. 19).

Resum: per BLOOM Llegir és "demanar en préstec", "llegir no és un afer ètic"

Conclusió: No llegim, per tant, **per saber que "diu"** (literalment) **l'autor** –a no ser que el que tenim en curs és una inútil Tesi doctoral- sinó atents a **que em "diu" a mi** aquest autor. **Llegim per ser autors** del propi pensar i veure (p.21), sense saber (o sabent) que no ho tornaràs al propietari; sabent que t'ho has apropiat (fet teu), reconeixent o no el deute.

[De fet, si has comprat el llibre l'has pagat, tens el dret de guixar-lo o de fotocopiar-lo (pàgines soltes o tot el llibre) "*ad usum privatum*". Si és només una cita (frase o paràgraf), que ha "encès la teva llum interior" i l'has transcrita, inclús traduïda, i ja no et dic si l'has canviada, modificada, adaptada i feta teva, ara és teva, de la teva autoria. Que siguis agraït i en donis les gràcies (o cristià i ho confessis i t'absolguin per tal que puguis tornar a repetir la malifeta, és a dir: que siguis un hipòcrita confés), no importa (tot i ser important per ètica), però com que per Bloom "**llegir no és un afer ètic**", ...

Llegim, doncs, per rampinyar (a més de per plaer o per obligació o ...). Però a l'hora d'escriure (i de "dir", si no hem tingut res a afegir al llegit i ara escrit o dit) bo és (honrat) reconèixer l'autoria original (quedant implícita o explícita la coautoria)].

Ningú **escriu (ni llegeix) partint de zero**. Som necessàriament uns copions: els grans textos originals, escriu Bloom, "*són sempre reescritura o revisionisme, i es fonen sobre una lectura que s'obre espai per el jo, o que actua per reobrir velles obres als nostres recents patiments*". "*Els originals no són originals*". "*L'inventor sap com demanar prestat*" (p. 21).

- **CINQUÉ PRINCIPI: “Recuperació del que és irònic”.**

“La pèrdua de la ironia és la mort de la lectura i de tot allò que les nostres naturaleses tenen de civilitzades” (p.22).

[**Ironia:** 1. Modalitat d’expressió que té com a *significat* la burla o el retret, i com a *forma* la utilitzada en significacions contràries. 2. Oposició o contrast entre una realitat cruel, decebedora, i allò que es podia esperar. 3. Dubte i acceptació del dubte (Kierkegaard), sense acceptació de cap certesa (La Gran Enciclopèdia en català, Ed. 62, Barna., vol. XI, p.8.523)].

[Vegeu *definició mínima* de Civilització]

Les ideologies (plenes totes de “mala fe”) destrueixen la ironia (mai un fanàtic i un proselitista són, poden ser, irònics).

[Vegeu *concepte* de ideologia en J.F. Revel]

“La pèrdua de la ironia és la mort de la lectura i de tot allò que les nostres naturaleses tenien de civilitzades” (p.22). Un toc irònic, enderroca un mur ideològic.

Però *“ensenyar a algú a ser irònic és tan difícil com ensenyar a algú a ser solitari.” (p.22).*

[És a dir: l’irònic és un (lector) foteta, antidogmàtic, *“capaç de sostenir idees antitètiques”* (¿sofista?: no, això no!). La ironia està a les antípodes (i és l’únic antídote) del ressentiment.

No s’hi neix irònic. La ironia s’aprèn, però molt dificultosament (com *ser –no estar– solitari*). Qüestió de què (ser irònic)? Probablement de pràctica, i de desencís i de confiança (combinats), de maduresa, ... *“La ironia només és una metàfora” (p. 22).*

[El consell de no seguir cap consell no serveix quan, en una determinada edat i en determinades circumstàncies de l’existir, llegir per llegir (el que sigui, ni que sigui aconsellat o recomanat) ja no és un plaer-en-si. Aleshores és evident que es necessiten consells].

[Eric BERNE⁴¹ com nota afegida als principis de *Com llegir segons Harold Bloom*:

“Es revela que s’ha obtingut autonomia amb la alliberació o la recuperació de tres capacitats: consciència de les coses, espontaneïtat i intimitat.

La consciència de les coses significa la capacitat de veure una cafetera i escoltar cantar els ocells de forma pròpia i no com ens ensenyaren a veure i escoltar. ... veure i escoltar tenen diferents qualitats pels petits que pels grans [...].

Un infant veu i escolta als ocells amb delectació. Aleshores el bon pare ve i sentint que ha de compartir la seva experiència, i que ha de d’ajudar al desenvolupament de l’infant, li diu: ‘Això és una gralla, i això és un pardal’. Tant bon punt l’infant es preocupa per saber quin és una gralla i quin un pardal, ja no pot veure els ocells ni sentir-los cantar. Ha de veure’ls i escoltar-los com el seu pare vol que els vegi i els escolti. El pare te bones raons al seu favor, doncs poques persones poden passar-se la vida escoltant el cant dels ocells, i quan més aviat comenci l’infant la seva educació, millor. Tal volta serà un ornitòleg quan creixi.

Algunes persones madures, malgrat tot, poden veure i escoltar com quan eren infants. Però la majoria dels membres de la raça humana han perdut la capacitat de ser pintors, poetes o músics, i ja no tenen l’opció de veure i escoltar directament, encara que poguessin permetre-s’ho; han de fer-ho e segona mà. La recuperació d’aquesta habilitat es denomina consciència de les coses.

[...] La consciència de les coses requereix viure en l’aquí i ara, i no en un altre lloc, el passat o el futur [...], estant com ésser humà més mort que viu [...] o només mig viu.

[...] La persona conscient està viva perquè sap com sent, on està i quan és ... vivint el aquí i l’ara.

[...] l’adaptació a les influències Paternals és el que ho fa malbé” (p. 190-193)].

⁴¹Eric Berne, *Juegos en que participamos*, Mèxic, Ed. Diana, 1974.

COM LLEGIR (autors varis, altres que Virginia Woolf i Harold Bloom)

Michel de CERTEAU, “Lire: un braconnage”, a *L’invention du quotidien*, París, Art de faire, 1980.

“Els lectors són viatgers circulant sobre les terres d’altra gent, nòmades que cacen furtivament en els camps (pàgines) que no han llaurat (escrit), sense que els amos (autors) ho sàpiguen” (font: Michele Petit, op. cit., p.26.).

[Sinonímia: **PRINCIPI del caçador furtiu** (= caçador de bolets)]

Marcel PROUST, *Sobre la lectura*, València, Pre-Textos, 1997:

(Llegir és) “*rebre comunicació d’un altre pensament, però continuant sol*” (p. 32).

[Una actitud lectora aquesta plenament coincidint amb la del grandios (voluminos) Bloom, per qui llegir és “*ampliar la soledat*” (*El canon...., op. cit. p.68*)].

“El que fa falta és una intervenció que provinent d’un altre (l’autor, “l’espelma” exterior) produeixi en el nostre interior (la llumeta de la ment) un estímul ... que ens obri la porta d’estàncies a les que no hi hauríem sabut arribar-hi tot sols. ... De la pura solitud de la ment mandrosa no podràs obtenir res” (p. 42-43).

Sandor MARAY, ¡*Tierra, tierra!*, Barcelona, Salamandra, 2006.

“... amb l’avidesa, la curiositat i l’avarícia d’ algú que té una tasca important i urgent per resoldre” (p. 141).

C.S. LEWIS, *La experiencia de leer*, Barcelona, Alba Ed., 2020.

“Tota obra d’art por ser REBUDA o UTILITZADA” (p. 91)

- **REBUDA:** receptor esponja, passiu. Principi de les “visites guiades”. (Lector net)
- **UTILITZADA:** l’obra “es un mer auxiliar per l’exercici de les nostres pròpies facultats”. (Lector brut).

COM LLEGEIX el MAL LECTOR:

- Llegeix enganxat a les notícies”, als fets, al “passa quelcom”, als diàlegs, expectant pel que passarà després (Qui es va casar, robar, salvar, violar, assassinar, ...).
- El mal lector llegeix per experimentar plaer vicari; llegeix relats d’emoció o misteri, de suspens i ansietat (novel·les d’amor, de crims, ... de “gent rica i poderosa”). “Els qui cerquen en la lectura aquesta felicitat indirecta, són mals lectors” (p. 43)

COM LLEGEIX el BON LECTOR:

- “La majoria de les coses que proporciona la BONA LECTURA són coses que el mal lector no desitja i amb les que no hi vol saber res” (p. 37) (se les salta, hi passa de llarg).
 - Llegeix de forma binària:
 - Atent (sensible) a la dimensió “sonant”: el so, l’estil, la forma. /”llegir els poetes francesos, sense saber francès” (p. 33)
 - Atent a la dimensió significat/sentit/contingut.
 - Llegir de forma binària, aquest és “l’únic criteri realment pertinent” (p. 40).
 - És en la poesia (però no exclusivament) on trobareu juntes aquestes dues pertinències, on “paraules que integren el text han de significar”.
-

Henry MILLER, *El libro de mis amigos*, Barcelona, Grijalbo, 1989.

Mètode Joe GRAY:

“Quan Joe llegia un llibre, l’acompanya durant dies, setmanes. No només prenia notes i copiava passatges enters de les seves obres favorites, també llegia els llibres que l’autor esmentava de passada. (No conec un mètode millor de detectar llibres que mereixin ser llegits) (p.241).

Henry MILLER, *Els llibres de la meua vida*, Barcelona, Apóstrofe/Deriva, 2001.

[Sinonímia: Anar a les fonts]

“ Tant si és coneixement com si és saviesa allò que hom cerca, farà bé d’adreçar-se a les deus” (p.13)

“... podem prescindir dels catedràtics, dels professors de filosofia, dels preceptors, dels sant i els mestres, ... els que et donen la lectura feta, ...” (*ibid.*)

Daniel PENNAC

“La lectura és un acte creatiu permanent” (p.24)

“Una lectura pròpia” (p.36).

COM LLEGIR (flâneurs)

Com llegir a partir dels 50 anys d'edat (més o menys)

PRINCIPI “S’ha de llegir tip” (llegir llegit)

Sinonímies: *Principi del gourmet* (que, ben sopat, es disposa fer el ressopó, amb l’anunci intencional de que només vol “matar el cuc”). *Tastaolletes-del-rebost* (ben proveït).

És a dir: s’ha de llegir havent llegit molt (o força), ni que sigui a ple sol i envoltat de sorolls (a voltes organitzats en forma de música) i ara fer-ho (llegir) desganat i a l’ombra (sota cobert), tot sol i ple de silenci (no només envoltat de silenci).

Això pot significar que, potser o majoritàriament, a partir d’una avançada edat, no hi haurà més lectura que la **relectura** (el *ressopó*), encara que hi poden haver

“llibres que no ens hem d’atrevit a llegir fins no haver complert els 40 anys, doncs abans es corre el risc de desconèixer l’existència de les grans fronteres ... que separen ... la infinita varietat d’éssers ..., les distàncies entre l’emperador i jo.” (Margarite Yourcenar, “Cuadernos de notas a las Memorias de Adriano”, a *Memorias de Adriano*, EDHASA, Barna., 1982, p. 242).

És a dir, havent llegit moltes altres lectures abans dels 50, i convertir-se –com l’antic emperador Adrià en “**gourmet**” (seleccionador de lectures que alimenten l’Existència), deixar que reposin les lectures a sol i serena, i fer-ho ara tot sol i ple de silenci.

PRINCIPI “d’Adrià” (emperador romà). Colorari del principi anterior.

Sinonímia: No et cruspeixis qualsevol text (sí importa el *què*). Principi de selectivitat. Principi d’intolerància.

“Una operació que té lloc dues o tres vegades al dia, amb la finalitat d’alimentar la vida (l’existència), mereix indiscutiblement tota la nostra atenció. Menjar una fruita [llegir un llibre] significa fer entrar en el nostre ser un bell objecte viu, estrany, nodrit, afavorit com nosaltres per la terra [la ment]; és consumir un sacrifici en el qual ens preferim [triem] per damunt de les coses” (Margarite Yourcenar, *Memorias de Adriano*, EDHASA, Barna., 1982 p., p.13)

[hi ha una traducció al català, de Jaume Creus, a Proa, Barna., 1996, 273 p., i la cita en qüestió és a la p. 14; però la traducció de l'edició d'EDHASA és de Julio Cortázar].

PRINCIPI: “Principi de la pastanaga”

Sinonímia: llegir amb una pastanaga *davant del nas de la llebre* (o amb una llebre davant del nas del galgo).

És a dir: tenint un objectiu - un *perquè* (llegir), que és ara un *com*-.

Citació de Bloom:

La raó més important del *perquè* encara volem llegir mentre avancem (anem fent *ruta*) pel camí de sentit únic és “*perquè la naturalesa ens vindrà a buscar*” (Bloom, *Com llegir ...*, p. 25) –el *crit de la terra*- i mancats de temps i d'oportunitats (que són mereixements) no podrem conèixer prou gent a fons (en persona o llegint-los) per acabar de construir la plataforma personal des de la qual haver vist, inútilment, “*el que s'ha de veure i es pot veure*” i, així, arribar al peu de l'abisme que engoleix tot, sense un somriure estúpid ni un esglai de terror.

Citació d'Eric Berne:

Els *Jocs en que participem* (i okupen la vida humana) “són per a la majoria un procés per emplenar el temps fins l'arribada de la mort o de Santa Claus). (Eric Berne, *Juegos ...*, op. cit., p. 196).

Vet aquí la substància (maleït concepte aristotèlic) de la *pastanaga* o *llebre* amb els que, desplaçant-se a l'horitzó i sempre inabastable, continuem llegint.

Abans del moment de ser engolits per l'abisme (abans que la terra ens cridi), el **tenir un perquè (objectiu-pastanaga) i un com llegir** ens confereix un (in-útil) sentit al temps *in-between*.

PRINCIPI “3 en un” (Principi de no reducció a un menú tradicional)

Sinonímies: *Principi de Husserl* o llegir en *epojé*, suspensió del judici (Edmund Husserl, *La idea de la fenomenologia*, F.C.E, México, 1989 (1973), 125 p.).

És a dir:

- “*Desfés-te de les ombres que es porten amb un mateix, (...) impedeix que el baf d'un alè enteli la superfície del mirall*” (M. Yourcenar, id. *supra*, p. 249).

- Aparta't, en llegir, del camí del "pensar propi", deixa de llegir cercant coincidències o dissidències amb el que es va llegint, amb tot el que recordes i associes, creus saber o saps. No entris encara, doncs, ara, mentre llegeixes -mentre la pols que encara flota a l'aire- en el "tercer procés de la lectura".

No reducció

Lector passiu? Lector esponja? En absolut: lector atent i disponible. I on es diu/escriu "lector" hi poses també auditor.

Durant la lectura cal evitar que les sinapsis vagin cap el camí del "pensar propi", per **no reduir o interrompre el discurs de l'emissor** (escriptor) ni amotllar-ho al pensament o esquema o plataforma propis, com passa sovint quan -de forma conscient o inconscient- es cerca la confirmació del ja sabut (provocant una mera "reducció al ja sabut").

Així doncs, com llegir en *epojé*?: en soledat i silenci del *jo* interior (l'*okupa* sabut, opinador), llegir a peu de plataforma (no dalt d'ella). Tasca no fàcil, la introducció d'aquest *principi*, en el llegir i escoltar; requereix d'un *adonar-se* de com, sistemàticament, instal·lats en la vella normalitat rutinària (sobre la plataforma estàndard, prefabricada, *pret a porter*), infringim la soledat i el silenci inherent a un *flâneur* autèntic. Prendre'n consciència de l'*okupa* saltador i avortar l'operació (abans del part) és un *com* essencial (l'altra odiós concepte aristotèlic, junt amb el substància), imprescindible per "llegir bé" quan has sentit el "crit de la terra".

Cal **estar constantment a l'aguait** de foragitar els "*okupes* saltadors" que distorsionin la nostra mirada, practicant una gimnàstica mental que permeti "esborrar l'argot de la ment" (Bloom), i llegint en **actitud de flâneur, (en epojé i sense esperar res), "atent i disponible"**, "en soledat i silenci del *jo* interior".

Principi: Les lectures s'han de preparar (abans, durant i/o després de la lectura)

- Biografia de l'autor
- **Epocalitat i localitat:**
 - de l'autor
 - dels fets narrats
- data i circumstàncies de redacció

PRINCIPI “estigues disponible” (=no reducció)

Sinonímia: “sigues mereixedor/a” (principi de Pep Colomer).

Per “*llegir bé*” (concepte categoria de Bloom) només s’ha d’escoltar, deixar ser i estar *disponible* per rebre, no esperant res (però seguint el rastre), a l’aguait que una paraula, frase, paràgraf, capítol, llibre que vas llegint (o discurs que vas escoltat, diàleg en el que hi participes), tot d’una encengui la teva “*llum interior*” il·luminada per una “*espelma*” i faci sorgir (emergir) la sorpresa, l’*estranyesa*, el “*asombro*” (MF) d’un “*veure*”, “comprendre” (prendre conjuntament amb l’altre), donant lloc a

“una forma d’originalitat (de visió) que o bé no pot ser assimilada, provocant aquesta estranyesa, perplexitat sentida davant allò absolutament nou, impensat o bé ens assimila de tal forma que deixem de veure-la com estranya” (Harold Bloom, El canon..., op. cit., p. 13).

En aquest necessari exercici de **disponibilitat (obertura)** podem ser **mereixedors** que **tot d’una s’encengui la teva “llum interior” il·luminada per una “espelma” (llum exterior)** ... i emergeixi la perplexitat d’un **veure** diferent, estrany, nou, que **inciti (Proust)** al lector-flâneur-disponible i faci de **despertador** o activador de la seva llum interior (transformant en útil allò que d’altra forma seria inútil) .

PRINCIPI de “la utilitat d’allò inútil” (cara positiva de “la nocivitat d’allò útil” o principi dels *gingeroi*).

Sinonímies: Principi- correlat, que ve a continuació de la disponibilitat. Variacions sobre *lectors bruts* i *lectors nets* (lectura bruta o lectura neta)

Si pertanyem a la classe dels “*lectors*(només) *erudits*” o “*lectors nets*”, llegim només per saber que “diu” l’autor llegit. Llegir/escoltar atents o disponibles a què em “diu-a-mi” aquest text és ser un “lector brut”.

Un lector erudit (net) llegeix per a útils inutilitats, tal com confegir i “defensar” una tesi doctoral, aprovar un examen o escriure un llibre de text o pronunciar (moure l’aire i convocar l’oblit) una conferència sobre Miquel Àngel o l’Anàlisi Transaccional d’Eric Berne.

No importa, recuperem Bloom, si el resultat de “llegir bé” (que és ser un lector brut) és “*una vigorosa lectura errònia o una interpretació equivocadament creativa*”. Allò únic

important és deixar que el llegit t' "*asombri*" (M.F.), amb independència o negligència de la seva utilitat pràctica, comptable.

Lectura bruta i lectura neta + DISPONIBILITAT + llegir en epojé

Semblant actitud (lectura bruta + ...) comporta llegir sense d'adhesions precipitades: "*No t'entusiasmis amb res ni descartis res*" mentre llegeixes, aconsella Bloom. Deixa que el llegit sedimenti ("*deixa ser*", deixa "*reposar la pols de la lectura*" –segon procés de la lectura de la Woolf-). Limita't, si pots (i vols), a estar disponible (obert/a) a la recepció del desconegut inútil-útil, absolutament desvinculat de qualsevol intencionalitat momentània d'utilitat pràctica i productiva, tal com pot ser entrar en l'univers del *Beatus*, en la història de la "literatura portàtil i en el símbol en el que es reconegueren els primers *shandys*" o en el quadern de notes imprescindibles per seguir al doctor Faustroll, a Pannuphleia Bosse-de-Nague en la seva travessia "*de París a París per mar*".

La pràctica conscient i sistemàtica d'aquests exercicis de lectura, pot provocar la **iniciació** del lector (activada per les conclusions d'escriptors), senyalant una esclatxa que permeti adonar-nos de l'existència d'**estances abans desconegudes** i sentir l'"**autoconsciència de ser, ara i aquí**".

L'IMPORTANTÍSSIM PRINCIPI de la lectura en segon pla

Sinonímia: "anar per feina"

Aproximadament a partir dels 50 anys (quan la mida del metro s'escurça), s'indica la pràctica de la gimnàstica i de la **lectura en segon pla**.

Principi aplicable tant a una primera lectura com a relectures.

El més important per *fer-se* amb un llibre és *desfer-se* de l'argument (de la història), treure'ns de sobre el "de que va" (la novel·la, sobretot, si és que encara es llegeixen novel·les).

¿Com? D'entrada (en primera lectura), subratllant els fragments/frases que augmenten la intensitat de la "llum interior".

En **segona lectura**, el treball consisteix en només "llegir els subratllats i requadrats" significatius (pel lector de la primera lectura) "de forma descontextualitzada", i re-textualitzar-los en "**una inèdita narrativa pròpia que s'incorpori a la plataforma**

sempre en construcció", convidat en aquest pensar-llegir propi "a **convertir-te en tu mateix, sense vergonya ni temor**" (Roszak).

Retorn a Wirginia WOOLF (*mutatis mutandi* escriure i llegir):

"... he omplert una gran quantitat de quaderns de notes amb frases susceptibles de ser utilitzades quan hagi trobat la història ... on poder encaixar-les... I ara em començo a demanar ¿n'hi han d'històries" (*Les ones*, p. 162).

"L'important és ... fer refulgir les frases" (això són les onades). "Un llibre és una barrejadissa de fragments" (*Diari*, 12, VIII,1930).

La "història" (allò de què va, l'argument d'un llibre) és un farcit prescindible. Allò essencial d'un llibre, allò que cal retenir i retrobar és el fragment (els fragments).

La PRIMERA LECTURA serveix per preparar la SEGONA LECTURA (lectura en segon pla).

"Quan es llegeix per primera vegada una obra quasi mai és el que esperàvem".

Aquestes obres que no esperàvem (i que tot d'una venen al nostre encontre), generalment, són les que passen a formar part del llistat dels "llibres de la meua vida", indicat que n'has fet,i en continuaràs fent, una lectura en segon pla, amb independència -i inclús oblit- de la narrativa que serveix de suport als paràgrafs subratllats/requadrats, que sobreviuen descontextualitzats o recontextualitzats en una inèdita narrativa pròpia.

És a dir: llegir prescindint de la trama, argument, narració, relat, ... centrant-se només (i només només) sobre fragments que mantenen tot el *significat* quan, totalment descontextualitzats de la trama originària en qüestió, passen a ser un *sentit*.

Aquesta és, per exemple, la forma o el *com llegir* *Pilot de Guerra*, *Els germans Karamazov* o *Moby Dick*.

No hi ha (no hi acaba havent), en definitiva, més lectura que la relectura i la lectura en segon pla. Aleshores és quan "l'autoria" del llegit canvia de nom i el *sentit* del text literal, lleument modificat o no, s'incorpora a la "plataforma" (sempre en construcció).

Això comporta posar en relació el "món literari" (l'espelma) amb el món i propi (llum interior).

(Aquí entren en joc els “principis” del *kit* del lector, del caçador, del depredador, del marcador, del pescador amb palangre, de l’ingrés en el compte corrent, de només es te el que s’ha estalviat i es gasta, ...).

Principi del marcador (subratllador, requadrador,) en diferit

Mai subratllis sobre la marca (mentre llegeixes) (procediment erroni de l’estudiant), doncs l’únic que s’aconsegueix és un llibre policromat i inútil.

Subratlla sempre **EN DIFERIT** i molt selectivament.

Només subratlla aquelles paraules clau i les frases-cita (susceptibles de ser copiades en un Quadern de cites. De no fer-ho, aquestes paraules o frases quedaran perdudes dins d’un bosc de lletres i arrastrades pel riu de l’oblit (el sempre cabalós *Leteo*).

Subratllant/requadrant només (i només només) allò que avançant en la lectura persisteix fulgurant en la memòria; quan, en continuar llegint, tens la punyent impressió que de no fer-ho (subratllar la paraula o la frase) el concepte il·luminat es perdrà, difuminarà, desapareixerà o costarà de retrobar (com un objecte valuós que s’enfonsa en aigües profundes). Subratllar/requadar és posar un flotador. Copiar la frase en un Quadern és posar-la a secà i més ràpidament/fàcilment a la mà (sense estalviar el plaer d’anar/tornar a la font).

Es tracta d’un marcat/fita/senyal, que sempre podràs recuperar si el llibre així treballat està en el seu lloc (està a-la-mà).

El KIT del lector

- punts de lectura.
- llapis amb mines de dues classes de duresa.
- Regla de plàstic transparent
- Goma (tova) per esborrar.
- Retoladors *Stabilo Boss*: groc i taronja.
- Plec de *post-it’s* (blau i verd).
- Bolígrafs (punta fina), color blau (o negra) i vermell.
- Quadern CITES
- QUADERN alfabètic DEFINICIONS MÍNIMES
- QUADERN LLIBRES
- Altres quaderns “a-la-mà” (Etimologia, Música, Societats secretes/fraternitats, Suïcídaries, Llocs, Adreces (París,...), CUINATS, ...
- ATLES, Plans i Nomenclator’s de carrers de ciutats (París,...)

MÈTODES ALTERNATIUS NO RECOMANATS (d'un lector brut)

- Arrencar les pàgines (John Huglins Jackson)
- Fer fitxes i guardar-les en capsas de sabates (Joan Coromines)

LLEGIR en PARAL·LEL /ESTABLINT RELACIONS

Sinonímia: establir relacions (vegeu Cotroneo)

P.e., entre:

- L'adúltera (A. Camus)
- Casa de nines (Ibsen)
- Suplements al viatge de Bouganville (Denis Diderot)
- El sermó del capellà (Alan Watts)

PRINCIPI D'INTOLERÀNCIA

Sinonímia: Principi del celíac.

Coincidència: Principi d'Adrià (emperador romà vocalitzat per Marguerite Yourcenar)

Si la lectura d'un llibre (generalment recomanat i ben ponderat) no et "diu" res, interromp la lectura. Si amb els dies i els anys hi tornes i l'efecte és el mateix, pots llençar el llibre (o regalar-lo a un enemic).

PRINCIPI DE PRIVILEGI, FACILITAT i RESPECTE

Descartat demanar a un parent o a un amic que et deixi un llibre i no disposant de pressupost per comprar-lo (sempre hi ha espai per guardar-lo), si es tracta d'un llibre que has escollit llegir però no està disponible en el mercat o no saps si serà un dels llibres de la teva vida (i no hi ha altra forma de saber-ho que llegint-lo), si es tracta de simplement satisfer el desig o necessitat de llegir (sigui per la causa o raó que sigui), ... tens el privilegi i la facilitat de demanar-lo en préstec a una Biblioteca Pública (gaudint del seu extraordinari, privilegiat i fàcil servei préstec).

- Tens el llibre a casa, temporalment a-la-mà, com si-fos-teu, **però no ho és.**

- **No el pots (no has de) subratllar, ni requadrar, ni** fer-hi anotacions.
- Has de tornar-lo dins del termini fixat (gaudint de la fàcil possibilitat d'ampliar-lo).
- El *kit* del lector és encara més imprescindible (o tant) que amb un llibre propi subratllable (bolígraf/ploma, quaderns de Cites, Definicions mínimes, Llibres (un llibre sempre condueix a més llibres), ...)

La postura per llegir (gens anecdòtic o totalment): la postura corporal adoptada i adaptada a la lectura.

Italo CALVINO, *Si una nit d'hivern un viatger*, Barcelona, Ed. 62, 1999.

En un sorprenent llibre sobre llibres amb *forma* de *pseudo* novel·la (per tant (i)llegible més enllà de l'edat límit aleatòriament estipulada), , recomana quelcom tan obvi com: per llegir *"Tria la posició més còmoda"*.

I les enumera:

"assegut, estirat, cargolat. Ajagut d'esquena, de costat, de panxa a terra. A la butaca, al sofà, al balancí, a la gandula, al puf. A l'hamaca, si en tens una. Al llit, tant se val si és a sobre com a dins. Pots fins i tot posar-te de cap per avall, en posició de ioga. Amb el llibre capgirat, s'entén." (p. 13).

I continua Calvino, refent la història de com abans es llegia dempeus, amb el llibre recolzat en un faristol (una eina extraordinàriament útil reduïda avui a objecte decoratiu.

LECTURA i AUDICIÓ de Música

¿És compatible, convenient, desaconsellable, ... auditar música mentre es llegeix?

1. En silenci (Principi de Napoleó).
2. Amb música:
 - 2.1. Quina música SÍ
 - 2.2. Quina música NO

PER QUÈ?

J. JUBERT GRUART, *"Música"*, a *Educación y enseñanza de 0 a 6 años*, Madrid, Colectivo Infancia, 2014.

“Diálogo 14

P.: ¿Es recomendable estudiar, leer, escribir, ... escuchando música?

R.: Si le gusta estudiar, ... y le gusta la música ...

P.: ¿Cualquier música?

R.: No.

- 1) Que no contenga cantos en lengua conocida, y, mejor, sin cantos.
- 2) Hay un repertorio de músicas denominada pro-intelectivas (músicas para estudiar, para trabajar intelectualmente).

P.: ¿Qué repertorio?

R.: Música barroca. P.e.: Haendel.⁴²

P.: ¿Por qué?

R.: A causa del compás binario y terciario, y el triunfo de la tónica.

P.: (¿)

R.: Es música que “suena bien”, cada nota está bien colocada, usa los semitonos, está organizada en fragmentos de unos 4 minutos, predominan los instrumentos de cuerda (violín), finaliza con un “alegro”, los bajos son lentos, ...

P.: (¿)

R.: Todo ello provoca un estado de alerta mental relajado (comprobado); ocupa el hemisferio derecho, dejando “libre” al izquierdo para leer y comprender” (p. 86-87).

⁴²<http://www.youtube.com/watch?v=joVkkx20oVlg>

QUANTOLOGIA: hores són necessàries per aprendre l'ofici de llegir

LECTOR INFANT (0-10 anys) (l'aprenent)

- **TOTAL: 10.000 hores**
 - 3 hores x dia
 - 20 hores x setmana
 - 80 hores mensuals
 - 960 hores anuals
- Durant **10 anys**

LECTOR JUNIOR (10-20 anys d'edat)

- **10.000 hores**

LECTOR APLICAT (20-40 anys)

- **20.000 hores**

LECTOR MASTER (40-60 anys)

- **20.000 hores**

LECTOR SENIOR (60-70 anys)

- **10.000 hores**

LECTOR EMÈRIT (70-?) (el re-lector)

- **?**

TOTAL= 70.000- ? hores

QUAN aprendre a LLEGIR i ESCRIURE?

J. JUBERT, "Leyes especiales", a *Educación y enseñanza de 0 a 6 años*, Madrid, Colectivo Infancia, 2014.

1. APRENDIZAJE DE LA LECTURA Y A SUS LEYES BÁSICAS

Definición de lectura

Transformación (traducción) –realizada por el Cerebro humano- de grafemas en fonemas (establecimiento de correlación entre signo gráfico y signo sónico).

Comprensión lectora

Correlación de signo gráfico de estructura léxica y sintáctica con su significado y sentido.

LEYES básicas del aprendizaje de la lectura

- A. Supuesta obviamente la adquisición del lenguaje, **el primer prerrequisito para el aprendizaje de la lectura es la adquisición de la noción de reversibilidad espacial corporal**. Si un alumno, de cualquier edad, presenta dificultades o problemas en la lectura debe abandonarse todo intento y esfuerzo en hacerle leer y dedicarse a explorar su nivel de desarrollo del esquema corporal y de la orientación espacial corporal (propio cuerpo, cuerpo del otro; órdenes dobles, directas y cruzadas, reversibilidad,...). Procédase a continuación aplicando las Leyes de Vigotski, de Liubinskaia, de la Repetición, de Homs, de la Secuenciación,... (v. *supra*, II) y continúese trabajando incansablemente, pacientemente, diariamente, paso a paso (peldaño a peldaño), con periodicidad, duración por sesión y método administrados y confeccionados *según arte*, hasta que haya adquirido y automatizado la noción de reversibilidad espacial corporal (v. *infra*, Apuntes Practica II). A continuación (y sólo entonces): enséñele a leer. Sólo ahora podrá diferenciar el valor distintivo de la localización espacial de los componentes gráficos.
- B. Leer implica un trabajo cerebral consistente en la transformación de una señal visual en una señal sonora, llevándose a cabo una síntesis simultánea. En consecuencia, enseñe a leer analíticamente: letra por letra y repetitivamente. Aplique la **Ley de CROWDER I: La letra minúscula es más fácil de leer que la mayúscula**. La identificación gráfico-perceptiva de letras minúsculas aisladas y la emisión cuasi simultánea, automática, de su equivalente sónico es el aprendizaje básico de la lectura. El reconocimiento automatizado de los nombres de las letras es el único *predictor* fiable del proceso lector. A continuación pase a aplicar el mismo método para las sílabas. Conseguido este nivel, haga lo mismo con las palabras. Por último proceda con las frases. Nunca proceda con letras mayúsculas y nunca practique un método global.
- C. **Llei de CROWDER II: Olvídese de la comprensión lectora**. La lectura propiamente dicha se acaba donde empieza la comprensión. Un alumno sabe leer

cuando puede leer tanto palabras y frases legales como ilegales (sin significado ni sentido).

- D. Sólo cuando la decodificación visuo-sónica ha llegado a ser automática cabe dedicar atención (verificación y explicación) al significado (comprensión lectora).
- E. Adquiridos los prerequisites, el **periodo óptimo** para el aprendizaje de la lectura se da **entre los 4-6 años de edad**.
- F. **Las minúsculas primero**. Aprendidas las minúsculas enseñe las mayúsculas.

2. LEYES BÁSICAS PARA EL APRENDIZAJE DE LA ESCRITURA

Definición de escritura: Representación plástico/gráfica (construida) perceptible (visualmente o táctilmente) de un sonido.

Sistemas de escritura: 1) Sistema ideográfico o “chino” (representación gráfica directa de objetos/conceptos). 2) Sistema fonográfico “fenicio” (representación mediante signos gráficos no significativos de los sonidos(fonemas) que designan a un objeto o fenómeno.

Apartado 1: Escribir es, en primer lugar, dibujar. Escribir es una función práctica grafomotora (escribir es dibujar, seamos chinos o feniceos). En consecuencia, antes de enseñar a escribir enseñe a dibujar, a dominar sobre el papel, mediante un lápiz, todas las relaciones topológicas, proyectivas y euclidianas.

Apartado 2: Escribir, en segundo lugar, es leer. Escribir es dotar de significado sónico a una señal gráfica. Letra a letra, ...

En **consecuencia:** Primero hay que enseñar a leer y después a escribir. Toda primera escritura, en el sistema fenicio (que nos ha sido asignado/puesto) lo será de letras minúsculas.

Apartado 3: Enseñe y exija, desde el primer intento, ortografía normativa.

Apartado 4: El periodo óptimo para el aprendizaje de la escritura, adquiridos los pertinentes prerequisites, transcurre a partir de los 5-6 años.

Apartado 5: Enseñe y haga practicar caligrafía, desde el segundo momento.

Apartado 6: Enseñe a escribir en modo pinza pulgar-índice.^a

(p. 34-36)

Infringir aquestes lleis ha conduit al gran fracàs lector-escriptor actual a Occident (barbarització d'Occident). (El bàrbars no venen de fora, són d'aquí, no són de confiança, els hem fabricat aquí).

TIPOLOGIES DE LECTOR

Lector amb causa

Lector sense causa

Lector descuidat/amnèsic

Lector aplicat

PRINCIPI còctel Proust

Sinonímia: combinat de *Principi del flâneur* i *Principi de disponibilitat*

Marcel Proust, a *Sobre la lectura* (Pre-Textos, València, 1997 (1905), 68 p.), formula la següent "lei" sobre "l'òptica de la ment" al llegir:

"No podem rebre la veritat (!) de ningú, hem de crear-la nosaltres mateixos. Allò que és el termini de la saviesa de l'autor només se'ns presenta com el inici de la nostra"." (p.36).

És a dir (ve a dir): un text no és altra cosa que una “espelma” encesa per encendre la nostra “llum interior” (conceptes Bloom)...

“de tal forma que quan ja ens han dit (els autors, escriptors de llibres, en definitiva “els llibres” o fragments d’ells) tot el que podien dir-nos sorgeix en nosaltres la sospita de que encara no ens han dit res”,

i que ara ens toca nosaltres dir quelcom de més, de propi. En aquest moment, “*si els hi plantejem (als autors que estem llegint) qüestions que no poden resoldre*”, doncs si tinguessin la solució la donarien i no deixarien passar l’oportunitat de plantejar-ho, doncs per això escriuen, i si suposem que responguessin (que no poden, doncs la majoria són morts o no estan al nostre abast), “*els hi estariem demanant respostes que no ens aclarien (sic) res*”. Perquè l’aclariment només de nosaltres (lectors) depèn. És a dir: allò que per l’escriptor és una “conclusió”, pel lector (*flâneur*-disponible) ha de ser una “incitació” (la cita exacte de Proust és: “*quelcom que per l’autor podria denominar-se “Conclusions” i pel lector “Incitacions”* (p. 36).

Aquest és per Proust (1905) “*el paper alhora essencial i limitat de la lectura*” de “bells llibres” (p.39). És a dir: la funció d’un “bon llibre” és despertar, desvetllar el lector (en singular, donat que és ésser solitari). Ve a dir: en posar-nos a llegir en actitud de *flâneur* (en *epojé*) i disponibles (mereixedors), ens posem un “despertador” per que soni -a no es sap a quina hora, minut i segon, de no se sap quin dia- i s’encengui la “llum interior” (el “*asombro*” de veure i assabentar-se).

Nosaltres, lectors, (continuant amb Proust), activem el despertador per tal que soni davant d’un text literal (imprès i llegit) que per l’autor (poeta), en canvi, era (fou, és) expressió d’una emoció (llumeta, esclat interior). Que aquest text literari sigui o no una “espelma” encesa que encengui la meua llumeta interior, depèn de la actitud (*flâneur*) i disponibilitat del lector, no de l’autor (que posa en el text tot el que sent i sap). Ells (els escriptors-autors de “llibres bells) “no ens condueixen” a cap lloc; hem d’anar-hi nosaltres (a “*la casa de Zélande, al jardí de*”, que són tema del llibre de John Ruskin (1819-1900), *Sèsam i Lliris* (1865), que Proust ha traduït (al francès) i el prefaci del qual és el text “Sobre la lectura” que estem citant).

“Aquesta cosa (el paisatge o el text) fixada sobre la tela (o el paper) constitueix una visió” (la de l’autor), i és només “una aparença que ens sedueix i ens decepcions alhora” (p. 39) [on “alhora” és la inevitable i insolucionable paradoxa]. “El suprem esforç de l’escriptor com del pintor no arriba a més que a aixecar parcialment, en honor a nosaltres(miradors o lectors),el vel (la boira) de la misèria i de la insignificança que(habituats i endormiscats) ens deixa indiferents davant de l’univers”

(anestesiats, estúpida i permanentment okupats i distrets, sense “asombro de ser”).

Els autors, doncs, són despertadors de lectors; ens diuen “*Observa, observa*” ... (“*la casa de Zélande, rosa i brillant com una conxa*”). “*¡Observa! ¡Aprèn a veure!*”. I en aquest mateix instant desapareix l'autor de la ment del lector; l'espelma s'apaga. Que en el mateix instant (o quan sigui, en relació a aquest text “espelma”) esclati o no la “llum interior” del lector, depèn de la seva disponibilitat. “*Tal és el valor de la lectura i aquesta és també la seva insuficiència*” (p.39).

Si només deixem que la literalitat d'allò llegit continuï essent, només, una espelma fossilitzada en una cita retinguda en la memòria o transcrita (copiada) en un quadern de cites o monotemàtic, concedim “*un paper massa gran al que no és més que una iniciació*”, erigim en disciplina (norma) el text o cita retinguts (tasca d'erudits), no en “despertador”. “*La lectura es troba en el llindar de la vida espiritual (¡!); pot introduir-nos a ella; però no la constitueix*” (p.39) [entenent nosaltres, materialistes impenitents, “*vida espiritual*” (!) com “autoconsciència de ser”, autoconsciència conscient i permanent de ser, també ara i aquí mentre llegeixo en *epojé* i disponible, permanentment ahora amb “asombro de ser”, estant llegint també i particularment].

Segueix, Proust, amb un llarg punt i apart, que no portaria aquí ara si no fos que hi fa consideracions aplicades d'especial i destacada importància pel segon ofici, de terapeutes, que compartim tu i jo (que “*ens hem conegut com estranys*” -segons felix expressió (anònima) que Theodore Roszak empra com epígraf general a *Persona/planeta*, Ed. Kairós, Barna., 1985 (1977), 406 p.).

Escriu Proust en aquest text de l'any 1905:

“*Es donen no obstant certs casos, certs casos patològics per dir-ho així, de depressió espiritual (¡!), en els que la lectura pot convertir-se en una mena de disciplina terapèutica i encarregar-se, per mitjà d'incitacions reiterades, de tornar a introduir a perpetuïtat (o no, pràcticament mai) a una ment mandrosa en la vida de l'esperit (¡!) [maleït mot-concepte!]. “Els llibres exerceixen aleshores per aquesta (la ment mandrosa) un paper anàleg al del psicoterapeuta amb certs neurastènics*” (p.39).

[Nota intercalada (NI): Ignorar Proust -com la majoria de la població -majoritàriament “neuròtica” ahora i absolutament desinformada i crèdula, dòcilment enredada o “pacient”- és allò que només una/un “psicoterapeuta” suficientment bo (és a dir: rar i escassíssim) sap: que els suposats *pacients* no acudeixen al (psico)terapeuta (eventualment real *pacient*) per canviar, sinó per poder justificar (pagant) la seva aferrissada voluntat de continuar existint en l'error.]

En definitiva, el paper que Proust atorga a la lectura -havent ingerit el còctel homònim- és el

“d’obrir el nostre interior a la porta d’estances a les que no hauríem sabut arribar-hi (entrat, penetrar) sols” (p.43), tot haver-hi de transitar en soledat. Insisteix Proust: “El que fa falta, per tant, és una intervenció que provenint d’altre produeixi en el nostre interior (intro) un estímul exogen (exo), d’una altra ment), però rebut en perfecta solitud” (p. 42).

PRINCIPI “de competència i seguretat” (o el coratge d’escollir equivocar-se)

Sinonímia: principi de “confiança en un mateix” (H. Bloom, *Cànon*, p.30)

Llegir és “una empresa (tasca) individual (jo aïllat, sol; v. “*principi de soledat*”) que requereix confiança en un mateix” i competència.

Confiança en un mateix no és temeritat ni seguretat inamovible, no és confiança en un altre i creure’l (deixar-se guiar, conduir,..), no és fe irracional, dogmàtica, ni adhesió disciplinada. Confiança en un mateix és coratge d’escollir i acceptar equivocar-se i haver de rectificar, assumint les conseqüències. És córrer el risc de pensar (no només raonar). És acceptar acollir el que, en aquell moment, se’t mostra. És mirar i *veure* i actuar deixant-se il·luminar per la llum interior encesa de cop (“asombro”).

[El paral·lelisme entre llegir/escriure i escoltar/parlar és absolut, fet que dóna coincidència entre la tasca de lector i la d’escoltador, entre la d’escriure i el dir psicoterapèutic (tots dos necessitats d’ironia)].